

Motion till riksdagen 2011/12:A228

av **Hillevi Larsson (S)**

Arbetsmiljöarbetet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om dåliga arbetsmiljöer, arbetsrelaterad ohälsa och arbetsmiljöarbete.

Motivering

Arbetslivsinstitutet var ett forskningsinstitut som forskade om arbetsliv och arbetsmiljöfrågor och fungerade som kunskapsbank för dessa frågor. Tyvärr har institutet lagts ned av regeringen. Sverige har därmed blivit det enda landet i västvärlden utan ett forskningsinstitut för arbetsmiljöfrågor. Detta är särskilt alarmerande med tanke på att Sverige hittills varit ledande i sin arbetsmiljöforskning. Det har även drabbat internationella forskningsprojekt där Sverige via Arbetslivsinstitutet haft en nyckelroll.

Arbetsmiljöverket har tillsynen över att arbetsmiljölagarna följs av arbetsgivarna. Nedskärningar inom Arbetsmiljöverket innebär betydligt färre arbetsmiljöinspektörer som kan verka för att arbetsmiljön för de anställda är acceptabel. I ett slag drabbades verksamheten av ett sparbeting motsvarande en tredjedel av verksamheten! Arbetsmiljöverket har fortfarande inte hämtat sig efter detta.

Även Försäkringskassan har drabbats av nedskärningar, vilket gjort att kassan fått ännu svårare att hinna med att följa upp arbetsplatsrelaterad ohälsa jämsides med löpande utbetalningar, och till råga på allt har försäkringskassorna fått utökade arbetsuppgifter. Regeringen har nämligen lagt över ansvaret för att göra rehabiliteringsutredningar från arbetsgivarna till Försäkringskassan. Konsekvensen på sikt riskerar att bli ökad arbetsrelaterad ohälsa och utslagning.

Allt detta sammantaget innebär ett hårt slag mot arbetsmiljöarbetet i Sverige. Redan tidigare har resurserna varit otillräckliga. Arbetsmiljöinspektörerna hinner långt ifrån besöka alla arbetsplatser. De flesta småföretag får aldrig

Fel! Okänt namn på

några besök. Detta problem har förvärrats av den förda politiken, och försumliga arbetsgivare kan prioritera ned arbetsmiljön ännu mer än hittills. Risken att få besök av Arbetsmiljöverket när man har dålig arbetsmiljö minskar ju färre inspektörer som finns att tillgå.

Konsekvensen på längre sikt blir fler arbetsskador och arbetssjukdomar. Utslagning från arbetsmarknaden är den yttersta konsekvensen och rimmar illa med högerregeringens påstådda vilja att minska sjukskrivningarna och uppmuntra till arbete.

Kvinnor har hittills drabbats ännu mer av arbetsrelaterad ohälsa än män. Majoriteten av de sjukskrivna och förtidspensionerade är kvinnor som arbetat hela sitt liv i lågbetalda och krävande arbeten, inte minst inom vården. Nedskärningar har på många håll gjort arbetsbördan omänsklig för den kvarvarande personalen som till slut dukat under av stress, utbrändhet och försurningsskador. En del har dessutom haft svårigheter att bli trodda när de ansökt om ersättning från arbetsskadeförsäkringen. Kronisk, molande värk och utbrändhet syns oftast inte utanpå. Mäns skador är ofta mer påtagliga, som exempelvis brutna ben till följd av fall från en byggnadsställning.

Många av de kvinnor som idag är sjukskrivna eller förtidspensionerade lever under knappa omständigheter, som nu dessutom förvärras genom regeringens nedskärningar. Samtidigt ökar nu trycket på mängder av sjuka kvinnor att stå till arbetsmarknadens förfogande, eftersom regeringen öppnat för en omprövning av alla sjukskrivningar och förtidspensioneringar. Och detta samtidigt som fungerande rehabilitering är en bristvara för de sjukskrivna och förtidspensionerade. Inte ens de som aktivt efterfrågar rehabilitering kan vara säkra på att få den inom rimlig tid och med acceptabel kvalitet. Tyvärr prioriterar regeringen inte denna fråga. Däremot prioriterar den att med piska och kollektiv bestraffning försvåra livet för alla sjuka och förtidspensionerade.

Både det förebyggande arbetet, tillsynen av arbetsplatserna och rehabiliteringen av sjukskrivna och förtidspensionärer måste fungera om vi ska kunna minska den arbetsrelaterade ohälsan. Vi får inte heller glömma att det handlar om att förebygga och behandla både psykiska och fysiska problem relaterade till arbetet. Stress och mobbning är också arbetsmiljöproblem och skadar de anställda liksom dålig säkerhet, tungt manuellt arbete och arbete i böjda och vridna arbetsställningar.

Missbruksproblem är en annan vanlig orsak till ohälsa som leder till utslagning. Även om missbruket inte har sin upprinnelse i dåliga arbetsförhållanden ankommer det på arbetsgivaren att göra upp handlingsplaner för att förebygga och bekämpa missbruk hos sina anställda, särskilt när missbruket påverkar arbetet. Den arbetsgivare som struntar i detta har i själva verket begått ett arbetsmiljöbrott. Ytterst få arbetsgivare har idag förebyggande planer, de flesta agerar (i bästa fall) först när någon gått ned sig djupt i missbruk. Här måste högre krav ställas.

Utbyggd företagshälsovård, fungerande vård och rehabilitering, välutbildade arbetsgivare och skyddsombud är andra nödvändiga komponenter för att bekämpa den arbetsrelaterade ohälsan.

Ett annat hot mot goda arbetsförhållanden i Sverige är den svarta marknaden där särskilt utländska arbetare utnyttjas skamlöst och lönerna dumpas.

Fel! Okänt namn på

Usla arbetsmiljöer stick i stäv mot gällande arbetsmiljöregler är här snarare regel än undantag. Förutom usel säkerhet och orimligt tunga och långa arbetspass riskerar arbetare i en del fall att drabbas av hot och utpressning från kriminella ligor. Regeringen berömmar sig vanligtvis av kraftfull brottsbekämpning. Men i dessa frågor har man inte visat någon aktivitet, tvärtom har man minskat resurserna till kontroll av verksamheten!

De regionala skyddsombuden är dessutom portade från arbetsplatser utan fackliga medlemmar. Därmed kan arbetsgivare som inte följer arbetsmiljöreglerna verka utan upptäckt. Arbetsmiljöverket har visserligen tillträde till alla arbetsplatser, men resurserna räcker bara till att följa upp anmälda missförhållanden och att göra stickprovskontroller. Massor med arbetsplatser får aldrig besök. De regionala skyddsombuden skulle kunna slå larm om missförhållanden på arbetsplatser om de fick tillträde till alla arbetsplatser inom sitt verksamhetsområde, även arbetsplatser där fackliga medlemmar saknas.

Vi måste gå vidare för att utveckla arbetsmiljöarbetet och satsa på det förebyggande arbetet mer än tidigare. Dåliga arbetsmiljöer är en tickande bomb om ingenting görs. Vi måste här sätta arbetarnas hälsa och säkerhet i främsta rummet. Kvaliteten på det arbete som utförs blir dessutom betydligt bättre när arbetstagarna mår bra.

Stockholm den 26 september 2011

Hillevi Larsson (S)